

Posebnosti slovarskih prikazov v *ePravopisu*

Pri zasnovi sodobnega pravopisnega slovarja je bilo treba upoštevati, da je z elektronsko dobo in spletnimi možnostmi objavljanja prišlo tudi do premika v načinih zapisa slovarske informacije: če je bilo v klasičnih knjižnih publikacijah treba skrbeti za krajšanje slovarskih metapodatkov in shematiziranje ponavljajočih se slovarskih elementov, kar je z vidika informativnosti pogosto omejevalno, v spletnih objavah to ni več potrebno, razen če želimo po slovarju brskati s telefonom ali drugimi napravami z manjšim zaslonom.

V primerjavi s slovarji pretekle dobe smo se odločili za:

- ponazoritev rabe posamezne iztočnice s **ponazarjalnimi zgledi**, ki tudi pri simbolih, okrajšavah in lastnih imenih niso več izpuščeni;
- izrecno poimenovanje posameznih elementov slovarske zgradbe (v spletni različici so prikazani v tako imenovanih **namigih** (angl. *tooltip*));
- neokrajšano navajanje **pojasnil o rabi** in uvajanje novih pojasnil (npr. *brez vejice, kot del imena, v datumu, v etimologiji, v imenih datotek, v spletnih naslovih, v zvezi okrajšav, z vejico, z vezajem* in podobno);
- izrecno uvajanje posameznih **slovničnih**, pa tudi **distribucijskih posebnosti**, tj. s pojasnili (*navadno nesklonljivo, pri stopnjevanju*);
- pri **oblikoslovno težavnih besedah** za neokrajšan prikaz sklanjatvenih posebnosti v naglasno-paradigmatskih vzorcih;
- **neokrajšan izpis nepredvidljivih izgovorov**, in sicer tako v rodniku kot v orodniku;
- dodajanje za pravopisje pomembnih podatkov o **besedotvorni motiviranosti** posameznih besed oziroma povezanosti v okviru besedne družine (npr. *ničejanstvo* < *Nietzsche, adamit, adamitka, adamitski* < *Adam*);
- izrecna opozorila na **povezane iztočnice**, ki so sopomenke (*evangeličan, sopomenka protestant*) ali nadrejene sopomenke (*luteran, ustrežneje protestant, evangeličan*);
- **besedotvorne dvojnice** tipa *rotarijec* in *rotarijanec* so predstavljene v okviru ene slovarske iztočnice.

Problemski pristop omogoča po eni strani postopno dodajanje novih redakcij na splet, po drugi strani pa zahteva dinamičen pristop k slovarskemu konceptu, ki se bo z dodajanjem novih informacij, relevantnih za uporabnike, postopoma nadgrajeval.

Mikro- in makrostrukturno širjenje slovarskih sestavkov

Koncept rastočega slovarja pri *ePravopisu* ni omejen le na makrostrukturo, kot je mogoče sklepati iz dejstva, da je letno v slovar dodanih več problemskih sklopov, zaradi katerih raste geslovník slovarja. Slovarske redakcije se obvestilno širijo tudi mikrostrukturno, predvsem zaradi novih podatkov ob problemskih sklopih, ki jih prinašajo nova pravopisna pravila, nastajajoča ob slovarju oziroma vzporedno z njim.

Prvine slovarske zgradbe

Zgradba slovarskega sestavka oz. mikrostruktura specializiranega pravopisnega slovarja prinaša:

- **zapis besede**, tj. iztočnico;
- **variantni zapis**, tj. zapis morebitne dvojnice;
- **pregibanje**, in sicer roditeljske končnice pri samostalniku, pregibala za ženski in srednji spol pri pridevniku in sedanjiško obliko pri glagolu;
- **dvojnice pri pregibanju** nakazujejo oznake ali pa so razvidne iz prikazane paradigme;
- **besednovrstno določitev** iztočnice;
- **izgovor** iztočnice in po potrebi tudi drugih, neiztočničnih oblik (npr. roditelj, orodnik) ter opozorilo na diakritična znamenja pri tujih izrazih in imenih;
- **pravopisno uvrstitev** (npr. v kategorijo lastnih imen ali med kratice, simbole ...);
- **pomensko uvrstitev** (pri lastnih imenih identifikacija, pri občnih poimenovanjih po potrebi pomenskorazlikovalno razlago);
- med **zgledi rabe** najdemo tako ponazarjalno gradivo kot tipične besedne zveze, ki jih pri besedah ni mogoče zajeti z zapisom besede v iztočnični obliki:

(1) raba v neimenovalniških sklonih, npr. zaradi neobstojnega polglasnika, preglasa, kategorije živosti ali posebnosti pri pregibanju; (2) oblika primerniške stopnje pri lastnostnih pridevnikih in prislovihi; (3) sklonljivost oz. nesklonljivost pri prilastkih pred imeni in predimki; (4) raba prostorskega predloga v oz. na in njegovega nasprotnostnega para iz oz. z pri zemljepisnih imenih; (5) ponazoritev rabe vrstnega pridevnika, pri čemer posebno pozornost namenjamo tistim pridevnikom, ki so homonimni z določno obliko kakovostnih pridevnikov; (6) raba stalnih besednih zvez in frazeoloških enot; (7) skladijska raba pisnih

leksikalnih krajšav oziroma simbolov, okrajšav, kratic, pri čemer s primeri (8) ponazarjamo njihovo stičnost ob vključevanju v besedilo in rabo, kadar so sestavina tvorjenk ali besednih zvez;

- **normativna napotila** so v obliki bodisi ustrežnejše sopomenke bodisi ustrežnejšega zapisa; slovar izrecno usmerja s kazalko *glej*, k podobnim ali povezanim iztočnicam napoti z vodilko *primerjaj*; **dvojnične iztočnice** so povezane z oznakama *in* ter *tudi*, ki kažeta na večjo ali manjšo pogostnost dvojnice;
- med **povezanimi iztočnicami** navajamo zlasti pridevnike na *-ski* in *-ov/-ev* oz. *-in* ter prebivalska imena; pri tvorjenih besedah se slovarski sestavek zaključí s podatkom o izhodiščni (netvorjeni) besedi.

Povezava s pravopisnimi pravili

Druga pomembna specifika *ePravopisa* je povezana z utemeljevalno-aplikativno zasnovo, ki je pri pravopisnih delih v slovenščini in večini primerljivih evropskih jezikov že tradicionalno prisotna. Upoštevajoč možnosti spletnega medija, smo posamezne problemske sklope slovarja v razdelku »Pravopisna kategorija« **povezali z argumentacijo pravopisne rešitve**, ki bo vodilo za snovalce prenovljenih pravopisnih pravil in hkrati informacija o ugotovljenih premikih v jezikovni rabi.